

Trzecia nowelizacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym – najważniejsze zmiany

We wrześniu 2011 r. została wprowadzona w życie trzecia nowelizacja ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (w dniu 7 września br. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej podpisał nowelizację).

Dziennik Ustaw z 2011 r. Nr 205 poz. 1211.

Tak jak poprzednie zmiany, taki również te zostały zaproponowane przez praktyków usług reintegracji społecznej i zawodowej, dostrzegających niespójności z innymi rozwiązaniami prawnymi w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Wrześniowa nowelizacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym wprowadziła kilka istotnych, kompatybilnych zmian w takich ustawach jak:

- ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225),
- ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536),
- ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.) oraz
- ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651 z późn. zm.).

Najważniejsze zmiany w ustawie o zatrudnieniu socjalnym dotyczyły:

1. NOWE DEFINICJE O UCZESTNIKACH ZAJĘĆ W CENTRACH I KLUBACH INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

W przepisie art. 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym wprowadzono dwie nowe definicje, które umożliwiają osobom, które pozytywnie zakończą zajęcia organizowane przez oba podmioty świadczące usługi reintegracji społecznej i zawodowej, ubieganie się o środki finansowe z Funduszu Pracy na rozpoczęcie działalności gospodarczej własnej lub w formie spółdzielni socjalnej.

Przypomnieć warto, że w dotychczasowym kształcie przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym osoby uczestniczące w zajęciach reintegracji społecznej i zawodowej przestawały być osobami ze statutem „bezrobotnego” i po zakończeniu cyklu edukacyjno-aktywizacyjnego musiały ponownie ubiegać się o rejestrację w urzędach pracy, aby skorzystać z pomocy Funduszu Pracy.

Definicyjne ujęcie obu nowych pojęć jest następujące:

- **Absolwent centrum integracji społecznej** to osoba, która przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy uczestniczyła w zajęciach centrum integracji społecznej i otrzymała zaświadczenie, o którym mowa w art. 13 pkt 5a ustawy. Tytuł „absolwenta centrum” obowiązuje przez okres 6 miesięcy od dnia zakończenia zajęć.
- **Absolwent klubu integracji społecznej** to osoba, która uczestniczyła w zajęciach przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, posiada ważne zaświadczenie wydane przez podmiot prowadzący klub oraz zrealizowała postanowienia kontraktu socjalnego.

Obie definicje ustawowe umożliwiają uczestnikom, którzy zakończyli zajęcia korzystanie także ze środków Funduszu Pracy w przypadku poniesienia kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa przy podejmowaniu działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej.

2. NOWA DEFINICJA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W PRZEPISACH O ZATRUDNIENIU SOCJALNYM

Nowelizacja przepisu art. 2 pkt.2 – organizacja pozarządowa – uściśliła pojęcie organizacji pozarządowej, jako instytucji tworzącej centrum lub klub integracji społecznej. Obecnie organizacja pozarządowa to podmiot, określony przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego, z wyłączeniem partii politycznych, związków zawodowych, organizacji pracodawców, samorządów zawodowych oraz fundacji utworzonych przez partie. Tak określony podmiot III sektora umożliwia osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego i innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, prowadzenie centrów i klubów integracji społecznej. Warunkiem koniecznym jest posiadanie przez nie w statutach zapisów o działalności pożytku publicznego w sferach pomocy społecznej, reintegracji społecznej i zawodowej, promocji zatrudnienia i programów rynku pracy (art.4 przepisów o działalności pożytku publicznego).

3. NOWY ZAŁOŻYCIEL CENTRUM I KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Rozszerzony został katalog instytucji tworzących centra i kluby integracji społecznej o podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z zastrzeżeniem dotyczącym spółdzielni stojanych. W ich przypadku można ubiegać się o nadanie statusu centrum tylko wtedy, kiedy spółdzielnia socjalna została

założona przez osoby prawne. Ustawodawca przyjmując to zastrzeżenie kierował się ograniczeniem ryzyka ekonomicznego a także dozą odpowiedzialności takiego podmiotu za organizację zajęć dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

4. UŚCIŚLENIE ROLI I ZNACZENIA KLUBÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Znacznym zmianom uległ przepis art. 18 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, dotyczący działalności klubów integracji społecznej. Pierwsza zmiana dotyczy **rozszerzenia listy instytucji mogących tworzyć i prowadzić klub integracji społecznej** o podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 pkt 3 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, w tym o spółdzielnie socjalne.

Wprowadzono obowiązek **rejestracji klubu integracji społecznej** u wojewody, co powodowane zostało całkowitym brakiem w kraju informacji o liczbie działających klubów. Ponadto, prowadzenie rejestrów w województwach pozwoli na identyfikację tych podmiotów instytucji, które utworzyły je oraz o ewentualnym zakresie merytorycznym prowadzonych przez nie usług reintegracji społecznej i zawodowej. Wprowadzono **obowiązek wojewody** do przedstawiania podobnie jak przypadku centrów integracji społecznej, **informacji dla ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego** o liczbie działających w regionie klubów.

Podmioty, które powołają klub integracji społecznej po wejściu z życie nowych przepisów, będą w pierwszej kolejności dokonać wpisu w rejestrze a dopiero potem rozpoczynać prowadzenie działalności przez klub. W innej sytuacji znajdują się kluby, które rozpoczęły działalność przed wejściem w życie nowych przepisów. Powinny one dokonać wpisu w rejestrze nie zawieszając prowadzenia działalności.

Rozszerzony został dla klubów integracji społecznej zakres działalności o możliwość przygotowywania uczestniczących w zajęciach do podjęcia zatrudnienia i podjęcia działalności w formie spółdzielni socjalnej a także organizowania staży, o których mowa w przepisach ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

5. MONITORING USTAWY O ZATRUDNIENIU SOCJALNYM

Do 2011 r. brak było przepisów umożliwiających dokonywanie oceny obowiązujących przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym, a więc ewentualnego prowadzenia oceny skutków regulacji *ex post*. Wprowadzony nowy przepis art. 18 c nakłada obowiązek na Radę Ministrów przedkładania, co dwa lata Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdania z funkcjonowania centrów i klubów integracji społecznej. Pierwsza informacja ma być dostarczona do dnia 30 czerwca 2012 r.

6. ZMIANY W INNYCH USTAWACH

Dokonane zmiany w przepisach o zatrudnieniu socjalnym skorelowane zostały z trzema ustawami, a mianowicie:

- 1) w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy umożliwiono absolwentom centrum integracji społecznej oraz absolwentom klubu integracji społecznej korzystanie z jednorazowo przyznawanych przez starostę środków z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej,
- 2) w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie umożliwiono spółdzielniom socjalnym prowadzenie nieodpłatnie statutowej działalności w części obejmującej działalność w zakresie społecznej i zawodowej reintegracji oraz działalności społecznie użytecznej,

- 3) w ustawie o spółdzielniach socjalnych wprowadzono obowiązek przygotowywania przez Radę Ministrów dla Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej sprawozdania, co dwa lata o funkcjonowaniu tych podmiotów ekonomii społecznej.

Wprowadzając kolejne zmiany w ustawie o zatrudnieniu socjalnym kierowano się przede wszystkim faktem porządkowania rozwiązań prawnych obowiązujących w zakresie świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej wobec osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a w szczególności stworzenia sytuacji podkreślenia roli i znaczenia ukończenia zajęć przez te osoby. Wynika to z prowadzonej polityki społecznej państwa, w której dominuje nurt „workfare” i rozwoju różnych form przedsiębiorczości społecznej.